

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická
Katedra pedagogiky

**Klady a zápory anglických mateřských škol v
Praze**

Bakalářská práce

Lenka Zozuláková
Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Mgr. Milan Podpera

Plzeň 2013

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta pedagogická

Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka ZOZULÁKOVÁ**
Osobní číslo: **P10B0365P**
Studijní program: **B7531 Předškolní a mimoškolní pedagogika**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Název tématu: **Klady a zápory anglických mateřských škol v Praze**
Zadávací katedra: **Katedra pedagogiky**

Z á s a d y · p r o · v y p r a c o v á n í :

1. Zpracování projektu práce
2. Sběr a analýza odborné literatury
3. Realizace projektu práce
4. Závěry a doporučení pro praxi
5. Zpracování a odevzdání DP, BP i v elektronické podobě

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **118**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. Současná mateřská škola a její řízení. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-537-7.

KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana a Branislav PUPALA. Předškolní a primární pedagogika. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.

KUTÁLKOVÁ, Dana. Průvodce vývojem dětské řeči. Praha: Galén, 2009. ISBN 978-80-7262-598-7.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004. ISBN 80-870-0000-5.

ŠULOVÁ, Lenka. Raný psychický vývoj dítěte. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 78-802-4618-203.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Milan Podpera

Katedra pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **30. září 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. srpna 2013**

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
děkanka

PhDr. Dagmar Čábalová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 11. října 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškeré zdroje, které jsem v práci použila.

V Plzni dne 10.6.2013

.....
vlastnoruční podpis

Anotace

Bakalářská práce „Klady a zápory anglických mateřských škol v Praze“ se věnuje objasnění významu anglických mateřských škol a poukazuje na možná úskalí tohoto typu škol. Z pohledu ředitelek a rodičů se zkoumají možné klady a zápory tohoto typu zařízení.

V teoretické části se obecněji zaměřím na vymezení anglických mateřských škol, jejich spojitostí s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Dále se zastavím u jednotlivých možných kladů a záporů, které mohou tuto oblast ovlivňovat.

Praktická část je zaměřena na vyhodnocení dotazníků pro rodiče, které mají děti v pražských anglických mateřských školách a ředitelek jednotlivých anglických školek.

Klíčová slova: Anglická mateřská škola, bilingvismus, školka v Praze, výuka jazyků

Abstract

Thesis "The Pros and Cons of nursery schools in Prague" is devoted to clarify the meaning of nursery schools and voucher is the possible pitfalls of this type of school. From the perspective of directors and parents to explore the possible pros and cons of this type of equipment.

The theoretical part will focus on the more general definition of nursery schools, their association with the Framework Curriculum for Preschool Education. Furthermore, stop at each possible pros and cons that can affect this area.

The practical part is focused on the evaluation questionnaire for parents who have children in Prague nursery schools and directors of nursery schools.

Key words: English preschool, bilingualism, preschool in Prague, language teaching

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Milanu Podperovi za podporu, pomoc a mnoho užitečných rad, které mi během psaní práce poskytl. Dále bych velmi ráda poděkovala ředitelkám anglických mateřských škol a rodičům, kteří se mého výzkumu zúčastnili a umožnili jeho realizaci.

Obsah

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	9
1.1 VÝCHODISKA RVP PV	10
1.1.1 Dítě a jeho tělo.....	11
1.1.2 Dítě a psychika	12
1.1.2.1 Jazyk a řeč.....	12
1.1.2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost.....	13
1.1.2.3 Sebepojetí, city, vůle.....	13
1.1.3 Dítě a ten druhý.....	14
1.1.4 Dítě a společnost.....	14
1.1.5 Dítě a svět.....	15
1.2 ANGLICKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY	15
2 MOŽNÉ KLADY A ZÁPORY	18
2.1 VÝVOJ DĚTSKÉ ŘEČI.....	18
2.2 BILINGVISMUS	20
2.2.1 Druhy dětského bilingvismu	20
2.2.2 Pozitivní nebo negativní vliv bilingvismu.....	21
2.3 KVALIFIKACE UČITELŮ	22
PRAKTICKÁ ČÁST	25
3 JAK VZNIKALA PRAKTICKÁ ČÁST	27
4 CO NABÍZEJÍ ANGLICKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY	29
3.1 ANGLICKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY S VÝUKOU ANGLICKÉHO JAZYKA.....	29
3.2 ANGLICKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY DVOJAZYČNÉ	30
3.3 ANGLICKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY POUZE V ANGLICKÉM JAZYCE.....	31
5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ PRO RODIČE	33
6 VYHODNOCENÍ OTÁZEK PRO ŘEDITELKU	43

ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52
SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

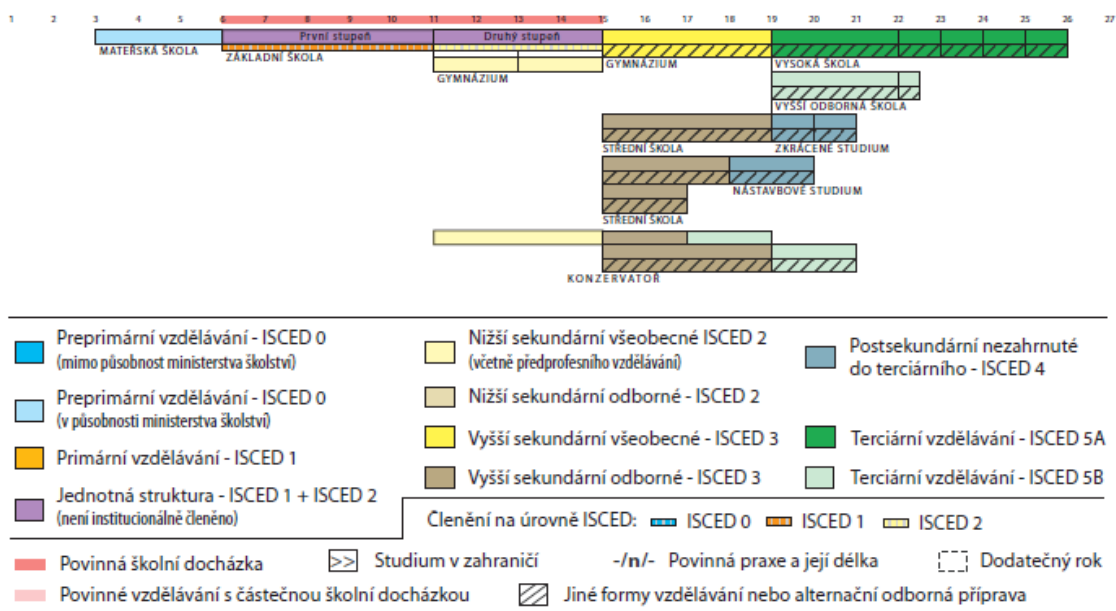
Téma mé bakalářské práce je Klady a zápory anglických mateřských škol v Praze. Toto téma je v dnešní době velmi moderní a diskutované. Anglické mateřské školy mají mnoho zastánců a mnoho odpůrců.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jak se k tomu staví rodiče, jejichž dítě chodí právě do anglické mateřské školy. V čem podle nich spočívá hlavní klad a co může být nedostatkem. Chtěla bych nastínit možná úskalí a podat veřejnosti výsledky, kterých jsem dosáhla, aby si každý mohl udělat na věc vlastní názor.

TEORETICKÁ ČÁST

1. PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Předškolní vzdělávání v mateřské škole má dlouhou a specificky národní tradici. Je určeno dětem ve věku od 3 do 6 let, účastní se ho ale i děti starší s odkladem povinné školní docházky. Po roce 1989 prošlo české školství včetně předškolního vzdělávání řadou změn v otázkách vzdělávací politiky. Důležitým momentem se stalo rozpracování cílů vzdělávání v Národním programu vzdělávání (tzv. Bílá kniha, 2001). Jedná se o dokument vypracovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy vymezující hlavní vzdělávací oblasti, obsahy a prostředky.

Zdroj: *Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě*, EURYDICE, 2010, s. 7.

Vzdělávání v mateřské škole se řídí školským zákonem, vyhláškou o předškolním vzdělávání a některými dalšími vyhláškami.

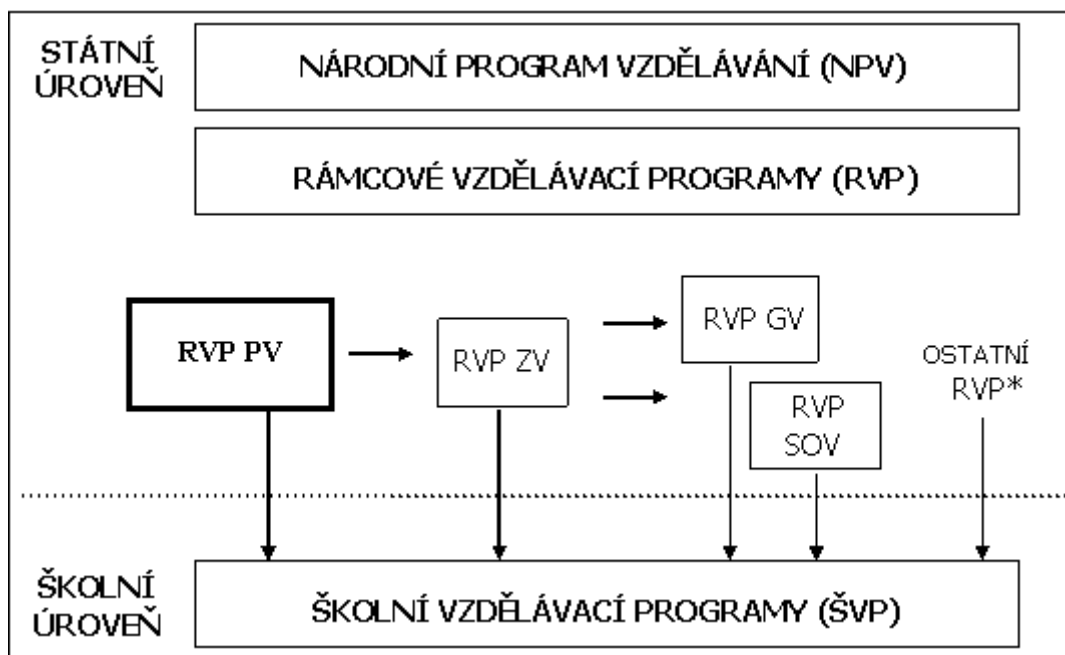
K 1. lednu 2005 vstoupil v platnost nový školský zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Podle STRUKTURY SYSTÉMŮ VZDĚLÁVÁNÍ A ODBORNÉ PŘÍPRAVY V EVROPĚ (2010) tím nahradil dosavadní školský zákon, ale i zákon o školských zařízeních a zákon o státní správě a samosprávě ve školství. Stanoví zásady a cíle vzdělávání, dvouступňový

system tvorby vzdělávacích programů (dokumentů), jimiž se má cílů dosahovat, a výchovně - vzdělávací soustavu, která je má realizovat.

Cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou shrnuty a definovány v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV).

1.1 Východiska RVP PV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení. Jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách, v mateřských školách s programem upraveným podle speciálních potřeb dětí a v přípravných třídách základních škol.

Legenda: RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání; RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání; RVP GV – Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání; RVP SOV – Rámcový vzdělávací program (programy) pro střední odborné vzdělávání.

** Ostatní RVP – rámcové vzdělávací programy, které kromě výše uvedených vymezuje školský zákon – Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro jazykové vzdělávání, případně další.*

Zdroj: Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2004, s. 5.

Obsah předškolního vzdělávání představuje hlavní prostředek vzdělávání dítěte v mateřské škole. V RVP PV je vymezen tak, aby sloužil k naplňování vzdělávacích záměrů a dosahování vzdělávacích cílů. Měl by sloužit pedagogovi jako východisko pro přípravu vlastní vzdělávací nabídky na školní úrovni. Školy tak mají značnou volnost v tom, jakým způsobem vzdělávací obsah, daný RVP PV, pojmu a realizují.

Vzdělávací obsah je v RVP PV uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Tyto oblasti jsou nazvány:

- Dítě a jeho tělo
- Dítě a jeho psychika
- Dítě a ten druhý
- Dítě a společnost
- Dítě a svět

Na základě tohoto obsahu zpracovává každá mateřská škola vlastní vzdělávací program (ŠVP). Při prozkoumávání pěti vzdělávacích oblastí se přihlíželo k těm bodům, které se nějakým způsobem vztahují k anglickým mateřským školám. Důraz byl kladen na jazyk, řeč a komunikaci.

1.1.1 Dítě a jeho tělo

V této oblasti je hlavním úkolem vést dítě ke kladnému vztahu k pohybu, zlepšovat jeho fyzickou zdatnost, manipulaci a snažit se o zdravé životní návyky a postoje. Při zaměření na anglické mateřské školy se zjistilo, že zde není žádný rapidní rozdíl od normální školky. Některé, případně veškeré činnosti se dají zrealizovat v anglickém jazyce. Je zde však několik bodů, u kterých je možné se zastavit. Prvním bodem jsou

- Hudební činnosti, případně hudebně pohybové hry

U hudebních činností je důležitá slovní zásoba a použité výrazy v písních. Při výuce a komunikaci v anglickém jazyce se musí postupovat od snadných a důležitých slov k méně důležitým. Při poslechu je třeba dbát na to, aby byl text srozumitelný a pokud možno snadný. Srozumitelnost textu je důležitá pro motivaci, dítě bude mít dobrý pocit, že písní rozumí a bude toužit po dalším poznání.

U hudebně pohybových her bývá hudební složka v pozadí, jako doplňující efekt. Důležitost snadného porozumění ale zůstává. Mnohem více zaujme hra s hudbou, která doplňuje dané téma a je jí rozumět. I u hry s pauzou je dobrým motivačním pomocníkem právě srozumitelnost slov.

- Napodobit pohyb a podle daného pokynu upravit

Zde je nutné upravit pokyny na jazykovou úroveň dětí. Zadávání přesných instrukcí je stejně důležité jako uzpůsobení slovní zásoby

- Mít znalost o některých způsobech ochrany svého zdraví a bezpečí. Vědět, kam se případně obrátit o pomoc

Tento bod je velmi důležitý ve všech předškolních zařízeních. U anglických mateřských škol se musí dbát na správné a jednoduché fráze.

1.1.2 Dítě a jeho psychika

Tato oblast se dělí na tři podskupiny. Jazyk a řeč, Poznávací schopnosti a funkce, představivost, Sebepojetí, city a vůle. První oblast je pro anglické mateřské školy klíčová a musí se na ní soustředit více, než v českých mateřských školách. Cílem učitele v této oblasti je mimo jiné rozvoj jazyka, řeči a intelektu.

1.1.2.1 Jazyk a řeč

V této podoblasti opět nalezneme několik bodů, které jsou u anglických mateřských škol náročnější než u českých.

- Rozvoj receptivních i produktivních řečových a jazykových schopností

Výslovnost a vyjadřování jsou v anglickém jazyce odlišné od českého jazyka. Každý jazyk má svojí artikulační bázi. Jedná se o soubor artikulačních a mluvních pohybů. V českém jazyce se jedná například o přídech u určitých hlásek, angličtina se naproti tomu může zdát trochu syková. Je důležité uvědomit si tento rozdíl a důrazně na něm u dětí dbát. Při nedostatečném dodržování si dítě vytvoří návyk a výslovnost obsahující prvky obou jazyků - tedy ani u jednoho se nebude jednat o správnou výslovnost.

- Dítě dokáže správně vyslovovat, udržet tempo řeči a ovládat dech

Intonace a tempo řeči jsou u obou jazyků odlišné. Důležité je dbát na rozdíly a striktně je dodržovat.

- Dítě umí sluchově rozlišit počáteční a koncové hlásky a slabiky

U českého jazyka je to mnohem snazší. Slova se stejně píšou i vyslovují. U anglického jazyka se setkáváme s problémem, že se slovo jinak píše a vyslovuje. Proto je u dětí snaha docílit rozpoznání hlásky podle sluchu. Ve svém věku ještě neumí číst, proto rozlišujeme jen jednotlivá písmena.

1.1.2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost

V této oblasti je jeden velmi důležitý bod.

- Dítě umí přemýšlet a vést úvahy, které umí dále vyjádřit

Naučit dítě myslet a uvažovat v anglickém jazyce je velmi těžké. I mnoho dospělých si v duchu řekne zvolenou větu česky a poté se jí snaží převést do angličtiny. Ale klíčem k úspěchu je právě přímé přemýšlení a vytváření vět v angličtině. Dalším důležitým aspektem je vázání slov v angličtině, tzv. connected speech. Jedná se o zdánlivé spojení dvou a více slov. Mluva tak působí plynuleji.

1.1.2.3 Sebepojetí, city a vůle

V této podoblasti se neobjevují rozdíly mezi českou a anglickou mateřskou školou. Jediný možný malý rozdíl je v podporování a motivaci dětí. Je velmi třeba dítě chválit a pozitivně motivovat. Pro dítě, které ještě nikdy nepřišlo do styku s cizím jazykem

může být ze začátku obtížné, aby si věřilo a tato činnost ho naplňovala. Proto musí ze strany učitele nepřetržitě cítit podporu a pozitivní přístup.

1.1.3 Dítě a ten druhý

Tato oblast má za cíl vést dítě k utváření vztahu dítěte k dospělým a dalším dětem. Zajišťovat příjemnou atmosféru těchto vztahů a obohacovat je správnou komunikací. Je zde opět jedna situace, se kterou by mohlo mít dítě problém.

- Dítě dokáže navazovat kontakt a dospělou osobou, komunikovat s ní a překonat svůj stud

Komunikace s dospělou osobou, která například není dítěti příliš známá, je obtížná. Komunikovat s ní v cizím jazyce je ještě více stresující. Proto je potřeba dítě podporovat a vést k tomuto typu konverzace.

- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené

1.1.4 Dítě a společnost

Tato oblast má za cíl uvést dítě do společenství lidí, pravidel soužití. Uvést je do světa hodnot (materiálních i duchovních), umění a kultury. Umožnit mu aktivní podíl na vytváření společenské pohody ve svém okolí.

- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

1.1.5 Dítě a svět

Tato oblast je environmentálního charakteru. U dítěte rozšiřujeme povědomí o okolním světě, vlivu člověka na životní prostředí a utváříme postoj dítěte (zodpovědný a otevřený) k životnímu prostředí.

- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v svém okolí
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

1.2 Anglické mateřské školy

Jeden z hlavních principů RVP umožňuje mateřským školám využívat různých forem a metod vzdělávání a přizpůsobovat vzdělávání konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám. Jednou z forem, kterou používají hlavně anglické mateřské školy je rozšířená výuka anglického jazyka.

V dnešní době je tato výuka v mateřských školách velmi běžná. V České republice existují i anglické mateřské školy, kde učitelky mluví na děti pouze anglicky. Jak tvrdí Najvar a Hanušová (2010), lidé v dnešní době často přemýšlí nad tím, zda není výhodné učit děti cizím jazykům již v raném věku, kdy je pro ně učení zjevně přirozenou a ne příliš složitou záležitostí.

Najvar a Hanušová (2010) též uvádějí příklady některých výzkumů, které byly v souvislosti s ranou výukou cizích jazyků provedeny. Některé z nich hovoří v její prospěch (např. studie Yamadova týmu z roku 1980), jiné zase dokazují, že je lepší začít se učit cizím jazykům až v pozdějším věku (např. výzkum Olsona a Samuelse z roku 1973 nebo Ekstrandova z roku 1982). Jeřábková (1993) si klade otázku, jaký má výuka cizích jazyků v mateřské škole vlastně smysl? Zároveň si na ni odpovídá, opíraje se o jazykově - pedagogickou a lingvistickou literaturu, že děti předškolního věku jsou schopny učit se cizím jazykům nejsnadněji. Dovedou si rychle osvojit slovní zásobu a

jejich výslovnost ještě nebývá poznamenána akcentem. Jeřábková dále tvrdí, že výhody učení se cizímu jazyku v mateřské škole jsou podle neuropsychologických výzkumů ještě větší: „*Osvojování cizího jazyka v předškolním věku má vliv i na komplexnější formy mateřštiny, na lepší zvládnutí slovní zásoby v dalších jazycích a také schopnost učit se jiným jazykům v dospělosti.*“ (Jeřábková, 1993, s. 137).

Na metodickém portále www.rvp.cz (Smolíková, 2006) je zmíněno, že v dnešní době máme mnoho forem, při kterých seznamujeme děti s cizím jazykem. Jedná se o různé nabídky ze strany učitelek, mnohé kroužky, které mohou realizovat nejrůznější agentury. Každá forma je více, či méně vhodná, určité rozdíly se dají pozorovat i v jejich realizaci. Stává se, že jsou děti přeceňovány a je jim nabídnuta pedagogická práce, která nerespektuje specifika předškolních dětí a jejich možnosti. Výsledky takového úsilí nejsou nijak veliké a následná motivace dětí k dalšímu vzdělávání je téměř nulová. Může se ale stát, že jsou děti s angličtinou seznamovány postupně formou her a různých aktivit. Výsledkem takového přístupu jsou viditelné výsledky, kdy dítě již dokáže na konci předškolního období komunikovat s učitelkou z velké části v angličtině.

Velké rozdíly v přístupu k anglickému jazyku se nachází mezi soukromými a státními mateřskými školami. **Soukromé školy** se snaží vytvořit přirozené cizojazyčné prostředí, velmi vhodné pro děti z bilingvních rodin. Na výuce dětí se v naprosté většině případů podílejí rodilí mluvčí a při výuce je využívána přirozená metoda. **Státní mateřské školy** užívají nejčastěji dvě možnosti výuky. Nejčastější metodou je výuka jazyka formou krátkých a různě intenzivních kurzů. Většinou se jedná o cca hodinové lekce, realizované jednou týdně. Jsou považovány jako nadstandard a rodiče je hradí sami. Druhá metoda je tzv. Integrovaná výuka, kdy během celého dne učitelka běžně pracuje s anglickým jazykem a zapojuje ho do vzdělávacího programu, do činností i her.

Každá z těchto metod má své klady i zápory. Ideálem by bylo kombinovat tyto dvě metody dohromady.

Problémem ale zůstává, že pro zahájení výuky jazyků v mateřských školách nejsou vytvořeny dobré podmínky a proto je realizace velmi obtížná. Největším nedostatkem zůstává malý počet potřebně kvalifikovaných pedagogů a vhodných výukových materiálů.

Výuka jazyků má samozřejmě více metod. Soukromé anglické mateřské školy se často řídí britskými osnovami, které se dají považovat za ucelený souhrn a vymezují jednotlivé studijní úkoly a výukové strategie odpovídající věku, znalostem a schopnostem dětí. Tyto osnovy pokračují a zasahují mnohdy i do výuky na základních a středních školách.

2. MOŽNÉ KLADY A ZÁPORY

2.1 Vývoj dětské řeči

V dnešní době je často diskutována otázka počátku vývoje dětské řeči. Psycholingvistické bádání uznává, že počátek dětského vývoje řeči nastává již v prenatálním období.

Kutálková (2010) dělí vývoj dětské řeči do několika období. **Prenatální období** nebývá obvykle popisováno v monografiích o dětské řeči, ačkoli je prokázáno, že již v období těhotenství dochází k určitým způsobům komunikace. Zahraniční výzkumy dokazují, že plod v 6. měsíci reaguje na určité zvukové podněty (hudba, hlas matky). Z toho se vyvozuje, že se tak objevují první nejjednodušší formy učení a získávání zkušeností u dítěte. Osvojování jazyka dítětem má vývojový charakter počínající již v prenatálním období.

V okamžiku narození dítěte a v prvních dnech a týdnech jeho života dochází k nejzávažnějšímu mezníku. Dítě se přímo setkává s lidskou řečí, poznává její melodii a spolehlivě ji odlišuje od ostatních zvuků. **Novorozenec** většinu dne prospí. V době bdělosti je pro něj nejdůležitější kontakt s matkou a pohled na její obličej. Kromě toho dítě vnímá i lidskou řeč jinak než ostatní zvuky. Při pohledu z očí do očí dospělý začne obvykle na dítě mluvit. A mluví vyšším hlasem a melodičtěji než je obvyklé. Toto chování je zcela přirozené a usnadňuje dítěti vnímání řeči.

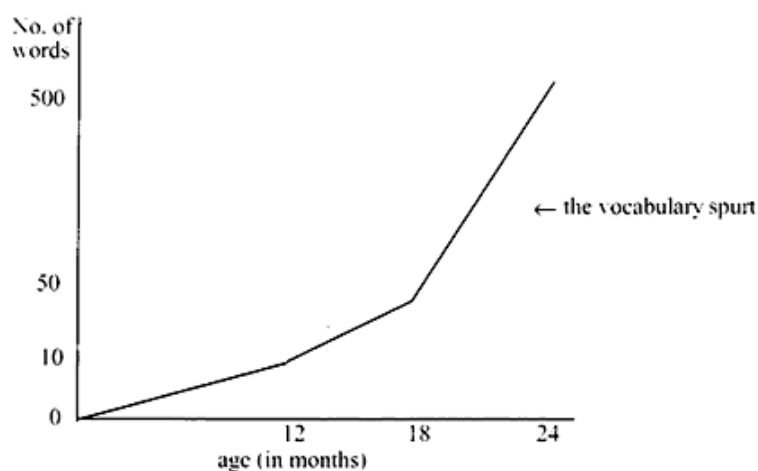
Do **půl roku** dítě již zachytí pohled dospělého. Možnosti dítěte dorozumět se s okolím se značně rozšiřují. Neutrální reflexní křik se diferencuje. Spokojeným broukáním a úsměvem přitahuje pozornost dospělých, pláčem dá vědět, že mu něco schází. Během tohoto období je důležité dávat dítěti kromě fyzického kontaktu i mnoho dalších podnětů. Již během prvních měsíců se totiž tvoří základy pro schopnost soustředit se. Dále si dítě také uvědomuje, že lidská řeč je pro něj zvukem, který vždy nese důležitou informaci (musí se jednat o řeč živého člověka, ne proud slov linoucí se z rádia apod.).

Druhý půlrok je ve znamení napodobivého žvatlání. Je důležité při práci s dítětem ihned popisovat, co právě děláte. Dítě časem bude rozumět celé řadě výrazů.

Když je dítěti tři čtvrtě roku, dokáže se již rychle učit plnit naše pokyny. Můžeme se s ním začít učit první říkanky. Je důležité pomatovat si, že dítě daleko dříve rozumí tomu, co se povídá, než začne samo mluvit.

Podle Průchy (2011) o samostatném mluvení dítěte můžeme uvažovat tehdy, když dítě vyslovuje svá první samostatná slova, jež jsou smysluplná pro matku či jiného dospělého v okruhu dítěte. Někteří odborníci však spojují počátek mluvení se stadiem prvních sousloví a větných spojení.

První slova se u dětí mohou objevovat mezi 12. -18. měsícem života. Zde jsou také velké individuální rozdíly. Rozdíly se mohou najít i v počtu osvojených a naučených slov. Jak z následujícího obrázku vyplývá, nejvyšší vzrůst slovní zásoby začíná v 18. měsíci života.

Zdroj: W.D.O'Grady: *How Children Learn Language*, 2005, s 8.

Po třetím roce života přichází období pohádek a fantazie. Výslovnost slov se dál zpřesňuje, důležité jsou hry na obratnost mluvidel. Hlavním cílem z hlediska rozvoje řeči v tomto období je bohatá slovní zásoba a obratné vyjadřování. Nejdůležitějším pomocníkem jsou dětské knížky a dobrý mluvní vzor. Není žádoucí, abychom na dítě mluvili v přehnaných zdobnělinách, či měnili intonaci. Necháváme dítě spontánně mluvit a vyjadřovat své dojmy. Z pasivní slovní zásoby se slova

přesunou do aktivní slovní zásoby. Dítě by nemělo mít vyjadřovací potíže, protože má v zásobě víc výrazů pro jednu věc. Jeho vyjadřování je bohatší a barvitější.

2.2 Bilingvismus

Pojem bilingvismus se dá stručně vysvětlit jako získávání spontánní znalosti dvou jazyků najednou. Existuje i trilingvismus (tři jazyky) či multilingvismus. Problematikou bilingvismu se zabývá psycholingvistika, sociolingvistika, etnologie a jiné disciplíny. Z neurologického hlediska mluví neuropatolog MUDr. Fr. Koukolík (Lidský mozek, 2000) o „mozku připraveném pro jazyk“. Dítě ve věku 4-5 let je na vrcholu svých schopností naučit se cizím jazykům, tudíž bilingvismus snadno přijímá.

Nejčastějšími případy bilingválních rodin či jedinců jsou tyto případy

- Děti vyrůstající v jazykově smíšených rodinách, kde každý z rodičovských partnerů má jiný mateřský jazyk
- Děti imigrantů, jejichž rodiče mluví jiným jazykem než je jazyk hostitelské země
- Děti z rodin etnických menšin, jejichž jazyk je odlišný od jazyka většinové populace

2.2.1 Druhy dětského bilingvismu

Nejčastější otázkou a problémem je, zda již v předškolním prostředí dětem bilingvismus prospívá nebo škodí. Zde je důležité vzít v potaz dělení bilingvismu.

Podle Průchy se bilingvismus dělí z několika hledisek na:

- **Bilingvismus spontánní** - vzniká tím, že dítě vyrůstá v prostředí, v němž jsou používány souběžně dva jazyky, takže si je přirozeným způsobem osvojuje obdobně jako si jiné děti osvojují pouze jeden jazyk. Může to být v případě, kdy jeden z partnerů rodinného prostředí mluví

jedním jazykem a druhý partner mluví jiným jazykem a oba tyto jazyky se realizují i v řeči dospělých zaměřené na dítě.

- **Bilingvismus záměrně získaný** - vzniká tím, že dítě se učí druhý jazyk v rámci nějakého řízeného edukačního procesu. Nejčastěji je to v rámci školního či předškolního vzdělávání, v němž je realizována výuka nějakého cizího jazyka.

Existují také jiné typologie bilingvismu, které lze rozlišit u dětí. Finský autor Olli Kuure (1997) rozlišuje tyto tři typy:

- **Simultánní bilingvismus** - shoduje se s výše uvedeným spontánním bilingvismem, kdy dítě žije v dvojjazyčném rodinném prostředí.
- **Sukcesivní bilingvismus** - vzniká v situacích, kdy si dítě v raném dětství osvojí nejprve jeden jazyk, ale ve věku 3-6 let (např. v mateřské škole nebo v základní škole) se setkává s druhým jazykem, který si také spontánně osvojí. Typickým příkladem jsou děti imigrantů přicházejících do České republiky. V raném věku mluví rodiče na děti svým jazykem, ale jak se dítě dostává do kontaktu s českými dětmi při hře nebo v mateřské škole, naučí se češtinu jako druhý jazyk.
- **Podřízený bilingvismus** - vzniká u dětí, které se po zahájení povinné školní docházky, obvykle ve věku 6 let, učí záměrně jazyk, v němž je uvedeno školní vzdělávání.

Jedním ze základních problémů zkoumání bilingvismu, je stupeň bilingvismu. To znamená, jak jsou dané dva jazyky vyrovnané (do jaké míry jsou využívány a osvojené).

2.2.2 Pozitivní nebo negativní vlivy bilingvismu

Zda má bilingvismus pozitivní nebo negativní vliv, je často diskutovanou, avšak málo podloženou otázkou. V zahraniční literatuře jsou k dispozici určité poznatky o pozitivních efektech bilingvismu, ale tyto poznatky se týkají dětí vyrůstajících v bilingvních rodinách. Druhý jazyk se tedy učí spontánně. Odborníci se shodují, že

v takovýchto případech, kdy se jedná o spontánní bilingvismus, se dají nalézt určitá **pozitiva**, nejen jazyková a komunikační, ale i kulturní obohacení.

L. Šatava (2001) uvádí ve svých výzkumech, že děti, které vyrůstají od raného věku v prostředí dvou jazyků, netrpí žádnou újmou, ale spíše naopak. Jejich výsledky ve školách a intelektuální schopnosti jsou mnohdy lepší ve srovnání s monolingvními dětmi.

Na možná **rizika** upozorňuje u nás psycholožka L. Šulová (2004). Největší riziko může vznikat z přístupu rodičů a okolí dítěte, je-li dítě vystavováno tlaku a úzkosti a přehnaným nárokům a požadavkům na osvojování jazyků. Také zde působí samotné prožívání dítěte v bilingvním prostředí. Dítě může být na jazyk pyšné nebo může být frustrované.

Specifickým případem je **výuka angličtiny v předškolních zařízeních**. Stále roste počet anglických mateřských škol nebo jazykových kroužků, kde se děti od věku 3 let mohou učit angličtinu. Provozovatelé tohoto jazykového vzdělávání proklamují a rodiče dětí očekávají, že tato raná výuka přinese dětem pozitivní efekty pro znalost anglického jazyka v pozdějším věku. Mnohdy se argumentuje tím, že se v mladším věku děti učí novým věcem snadněji, než v pozdějším věku. Ale tyto efekty nejsou nikde prokázány.

2.3 Kvalifikace učitelů

Nejvýznamnější rolí v mateřské škole je učitel. Učitelská profese se řadí mezi nejstarší profese známé již v antickém světě. Už v tehdejší době byla výuka dětí velice důležitá. Termín učitel označuje všechny pracovníky, kteří se přímo zapojují do realizací vzdělávacích procesů. A to v jakémkoliv školním prostředí od mateřské školy až po vysokou školu.

Profesi musí vyznačovat

1. *Soubor znalostí a dovedností, který přesahuje znalosti a dovednosti laických osob*
2. *Smysl pro službu veřejnosti a celoživotní angažovanost pro ni*
3. *Aplikace výzkumu a teorie v praxi*
4. *Dlouhá doba speciálního výcviku*
5. *Kontrola nad licenčními standardy a/nebo nad požadavky zahájení výkonu příslušného povolání*
6. *Autonomie v rozhodování o vybraných sférách vlastní pracovní činnosti*
7. *Přijetí zodpovědnosti za výkon činnosti a existující soubor výkonových standardů*
8. *Oddanost práci a klientům*
9. *Používání administrativy k usnadnění práce profesionálů*
10. *Existence samostatných sdružení (komor) příslušníků profese*
11. *Organizace poskytující akreditace pro individuální profesionály*
12. *Etický kód pomáhající řešit sporné záležitosti při výkonu profese*
13. *Vysoká úroveň důvěry v jednotlivé pracovníky profese*
14. *Vysoká sociální prestiž a vysoký ekonomický status profesionálů*

(Průcha, 2005)

Učitelé ale většinou nesplňují výše uvedené body a kritéria.

U nás ještě donedávna vykonávali povolání učitele lidé, kteří neměli potřebné vzdělání a aprobace. Příkladem mohou být učitelé na základních školách, kteří často měli jen středoškolské vzdělání. Dalším problémem může být fakt, že doposud není přesně vymezeno jaké znalosti a dovednosti by měl učitel mít při výkonu svého povolání. Z toho vyplývá, že se požadavky na výuku učitelů velmi liší. Zejména typ zaškolení, délka přípravy a doba praxe. Tato skutečnost má jediný výsledek. Lidé z laické veřejnosti mají mnohdy pocit, že jsou sami v tomto oboru experti a mají mnoho a mnoho znalostí. Mnohdy tedy nahlíží na pedagogy jako na méně vzdělané („jen“ učitelé).

Podle dokumentu *Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě* mohou učitelé mateřských škol získat plnou kvalifikaci studiem ve čtyřletých pedagogických oborech středních škol zakončených maturitní zkouškou (ISCED 3A), dokladem vzdělání je vysvědčení o maturitní zkoušce. Další možností je tříleté studium

na vyšších odborných školách, které se ukončuje absolutoriem, absolventi získávají vyšší odborné vzdělání (ISCED 5B) a titul diplomovaný specialista (DiS.), dokladem vzdělání je vysvědčení o absolutoriu. Ke kvalifikaci lze dospět i tříletým bakalářským, příp. i navazujícím dvouletým magisterským studiem na pedagogických fakultách vysokých škol (ISCED 5A). Studium se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba bakalářské, resp. diplomové práce, absolventi získávají vysokoškolský diplom a dodatek k diplomu a titul bakalář (Bc.), resp. magistr (Mgr.).

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktickou část své práce jsem rozdělila do několika částí. **První** část se zaměřuje na popis a průběh získávání dat na tvorbu této práce.

V **druhé** části jsem popsala anglické mateřské školy, podle toho, co mohou nabízet a jakým způsobem děti přicházejí do styku s anglickým jazykem. U každého typu jsou uvedeny případné očekávané výstupy

Třetí část je vyhodnocení dotazníků, směřovaných k rodičům dětí z anglických mateřských škol. Vyhodnocení je realizováno pomocí grafů ke každé otázce. Rodiče měli možnost u některých otázek vyplnit více než jednu odpověď.

Čtvrtá část shrnuje odpovědi ředitelk na pár otázek týkajících se anglických mateřských škol a jejich případných kladů a záporů. U těchto odpovědí se zkoumá, zda se některé shodují, či jsou naopak velmi rozdílné.

Poslední **pátou** částí je celkové vyhodnocení a vyvození závěrů, jaké jsou přednosti a jaké možné nedostatky výuky anglického jazyka a obecně anglických mateřských škol v Praze.

3. JAK VZNIKALA PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem mé práce bylo zjistit, jaké jsou možné klady a úskalí výuky anglického jazyka v předškolních zařízeních v Praze. Těchto cílů jsem dosáhla pomocí metod pedagogického výzkumu. Gavora (2000) vymezuje pedagogický výzkum jako systematický způsob řešení problémů. Výzkum systematicky popisuje, analyzuje a objasňuje různé jevy v oblasti pedagogiky.

Existuje několik soustav metod pedagogického výzkumu. Pojetí soustav metod se liší podle autora. Např. Pelikán (1998) metodu dotazníku, kterou jsem pro svůj výzkum použila, řadí do empirických explorativních metod spolu s anketou, autobiografií, rozhovorem a besedou.

Podle Čábalové (2011) lze dotazník charakterizovat jako způsob písemného kladení otázek a hromadného získávání písemných odpovědí. Patří mezi nejčastější výzkumné metody. Dotazník by měl mít určitou strukturu. Měl by obsahovat vstupní část (pokyny k vyplnění, vysvětlení cíle), vlastní otázky a poděkování respondentovi. Otázky lze dělit do čtyř skupin - otevřené, uzavřené, polouzavřené a škálované. V mém výzkumu byly použity otázky uzavřené a polouzavřené.

Praktická část je zaměřena na vyhodnocení dotazníků, které byly předkládány ředitelkám mateřských škol. Zde jsem narazila na nečekaný problém, kterým byla neochota ředitelky mateřských škol spolupracovat. V naprosté většině případů vůbec nereagovaly. Zkoušela jsem ředitelky školek kontaktovat třemi způsoby: elektronicky pomocí e-mailu, osobním kontaktem a doporučeným dopisem.

Při pokusu o e-mailovou komunikaci ředitelky neodpověděly, jen v jednom případě byla odpověď odmítavá. Při pokusu o osobní návštěvu jsem byla odmítána s odůvodněním potřeby souhlasu všech rodičů dětí. V případě doporučených dopisů jsem školám poslala obálku, která obsahovala průvodní dopis, deset kopií dotazníků pro rodiče a jeden dotazník pro ředitelku. V obálce byla navíc přiložena ještě jedna prázdná obálka s poštovní známkou a mou adresou. Po vyplnění stačilo jen vložit formuláře do obálky a hodit dopis do schránky. Obeslala jsem celkem dvacet pět školek

a zpět jsem dostala pouze čtyři odpovědi. Ve dvou případech si dopis ani nikdo nevyzvedl a ten se mi tedy vrátil po několika týdnech zpět. Bylo tedy velmi obtížné získat dostačující vzorek odpovědí, který mi umožnil relevantní vyhodnocení.

	<i>Odpověď ředitelky</i>	<i>Odpověď rodičů</i>
Školka č. 1	1	10
Školka č. 2	1	10
Školka č. 3	1	10
Školka č. 4	1	10
Celkem	4	40

Tabulka č. 1 – Přehled zpracovávaných dotazníků z jednotlivých školek

Školky, které se zúčastnily výzkumu, neměly žádná specifika ve smyslu odpovědí dle věku dětí, pohlaví apod. Nejedná se o školky se speciálním kritériem výběru dětí.

Obdržené dotazníky byly vyhodnoceny. U dotazníků pro rodiče je každá otázka vyhodnocována zvlášť s doprovodným grafem. Dotazníky pro ředitelku jsou vyhodnoceny formou shrnutí odpovědí.

Pro dodržení anonymity ve své práci neuvádím názvy mateřských škol, každá má své číslo. Při popisu zúčastněných školek byla použita data z jejich webových stránek.

4. CO NABÍZEJÍ ANGLICKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY

Anglické mateřské školy zažívají velký rozmach. Znalost cizího jazyka, zejména angličtiny, se stala téměř nezbytným předpokladem pro úspěšnou pracovní kariéru. Proto se tolik rozmáhají jazykové kurzy a školy. Tento trend pronikl i do škol mateřských. Existují zastánci tohoto trendu, ale má i mnoho odpůrců.

Při studiu anglických mateřských škol bylo zjištěno, že je možné je rozdělit do tří hlavních skupin podle toho, jakým způsobem se děti s jazykem seznamují a jsou s ním v kontaktu.

4.1 Anglické mateřské školy s kurzy anglického jazyka

Do této skupiny patří školky, ve kterých máte možnost zvolit si kroužek anglického jazyka. Většinou se koná jedenkrát týdně. Jistou výhodou tohoto typu školek je, že se dítě s jazykem seznamuje postupně. Neplete se mu český jazyk s anglickým a jeho jazykový vývoj může být plynulý a bezproblémový. Nevýhodou by mohl být fakt, že se ale dítě většinou anglicky vůbec nenaučí kvalitně mluvit.

Kurzy anglického jazyka mají za cíl seznámit děti ve věku 5-7 let s cizím jazykem. To zahrnuje osvojení základní slovní zásoby, správnou výslovnost a tvorbu jednoduchých vět. Tyto věty by pak následně měly umět aplikovat při komunikaci s učitelem.

Během těchto kurzů děti přicházejí do kontaktu s anglickým jazykem hravou formou. Pomocí hádanek, rébusů, omalovánek a různých her si osvojují již zmíněnou slovní zásobu, jednoduché věty a jejich aplikaci. Proto je možno říci, že výuka cizího jazyka pomáhá k celkovému rozvoji dítěte po hlasové, motorické i matematické stránce.

Na kurzy chodí děti v malých skupinách, většinou 7 – 10 dětí. Tento nízký počet zaručuje individuální přístup a častou komunikaci a aktivitu s učitelkou.

Očekávané výstupy kurzů anglického jazyka

- Teoretické i praktické osvojení slovní zásoby
- Aplikace slovní zásoby do jednoduchých vět
- Umět použít tyto jednoduché věty v komunikaci s učitelem

- Schopnost porozumět pokynům pedagoga
- Udržet pozornost a naslouchat učiteli
- Schopnost samostatně uvažovat a pracovat

Školek tohoto typu je většina. Každá školka se snaží zaujmou svojí nabídkou a kurzy jazyků jsou základním kroužkem, který tyto školky nabízejí. Proto se se školkami s přívlastkem anglická setkáváme poměrně často.

Co se týče vzdělání učitelek těchto kroužků, nejedná se většinou o rodilé mluvčí. Učitelky mají vzdělání pedagogické se zaměřením na anglický jazyk nebo absolvovaly nějaký typ jazykového kurzu.

4.2 Anglické mateřské školy dvojjazyčné

Tyto školky jsou také velmi časté. V naprosté většině jde o princip, že jedna z učitelek mluví na děti jen anglicky a druhá jen česky. Děti se tedy učí rovným dílem jak anglický, tak český jazyk. Děti si anglický jazyk osvojí více než v prvním typu, ale pro někoho to může být obtížné. Komunikace s učitelkou, která nekomunikuje česky, může být zprvu velmi obtížná a děti si na to musí zvyknout.

Nejčastější obavy a dotazy směřují k oblasti učení dvou jazyků najednou. Jestli je nutné umět dobře jeden jazyk, abych mohla začít s druhým apod. Méně než 1/3 dětí vyrůstá v domácnostech, kde se mluví dvěma jazyky. Pokud se dítě v takovém prostředí vyskytuje, je jeho vývoj plynulý a oba jazyky si osvojí. Důležité je uvědomění si, že se jedná o dva rozdílné jazyky.

Rozvržení činností je stejné jako v ostatních mateřských školách. Učitelky se v přípravě činností střídají, takže děti musí komunikovat s oběma učitelkami.

Děti by měly do těchto školek začít chodit již v brzkém věku. Zejména děti z rodin, kde se hovoří jen jedním z jazyků. Zprvu je to pro děti trochu šok, ale čím mladší děti začnou do školky chodit, tím lépe a snadněji si na prostředí zvyknou. Ideální je do takové školky začít chodit ve třech, klidně i 2,5letech dítěte.

Očekávané výstupy dvojjazyčné mateřské školy (týkající se jazykové stránky)

- Teoretické i praktické osvojení slovní zásoby cizího jazyka
- Aplikace slov do jednoduchých i složitějších vět
- Umět reagovat a komunikovat v obou jazycích
- Uvědomovat si rozdíl mezi jazyky
- Schopnost samostatně pracovat a uvažovat v obou jazycích
- Udržet pozornost a naslouchat učiteli

Školek toho typu je méně než typu prvního. Zájem o ně je veliký, ale je i dost rodičů, kteří si myslí, že to jejich dítě nezvládne.

4.3 Anglické mateřské školy pouze v anglickém jazyce

Třetím typem jsou mateřské školy, ve kterých se mluví jen anglicky. Učitelky jsou většinou rodilé mluvčí, nebo žily v zahraničí.

Tyto školky často navštěvují děti cizinců žijících dlouhodobě v České republice. Mnohem častěji, než v předcházejících typech. Těchto školek je nejméně. Jejich přesný seznam není nikde zveřejněn. Zaručují nepřetržitou komunikaci v anglickém jazyce.

Pro děti, které se s cizím jazykem ještě nesetkaly, to může být velký šok. Stejně jako u předchozího typu, když začne dítě do mateřské školy docházet již v raném věku, si však může na toto prostředí zvyknout.

Očekávané výstupy mateřských škol s výukou pouze v anglickém jazyce

- Teoretické a praktické osvojení slovní zásoby
- Aplikovat je do složitých vět
- Umět reagovat a vyjadřovat myšlenky v cizím jazyce
- Udržet pozornost a naslouchat učiteli
- Rozumět pokynům učitele

Stručný popis mateřských škol, které se zúčastnily výzkumu:

Mateřská škola č.1:

Tato soukromá mateřská škola se nachází na Praze 13. V jednotlivých třídách je česky mluvící učitelka a třikrát týdně do třídy dochází anglický rodilý mluvčí. Proto tato školka spadá do druhého typu, tedy dvojjazyčné mateřské školy.

Mateřská škola č.2:

Tato mateřská škola se nachází na Praze 8. Jedná se o součást uceleného vzdělávacího systému. Navazuje na ní první stupeň a gymnázium. Výuka anglického jazyka probíhá na základě britského národního kurikula. Tato mateřská škola spadá do třetího typu, to znamená mateřské školy pouze v anglickém jazyce. Učitelé jsou v naprosté většině rodilí mluvčí.

Mateřská škola č.3:

Tato mateřská škola se nachází na Praze 6. Tato škola má 3 třídy a učitelé jsou rodilí mluvčí. Celá školka se řídí britskými osnovami. Tato mateřská škola spadá do třetího typu, tedy mateřské školy pouze v anglickém jazyce.

Mateřská škola č.4:

Tato soukromá mateřská škola má dvě pobočky na Praze 4. Jedná se opět o dvojjazyčnou mateřskou školu, kdy se rodilí mluvčí starají o celodenní výuku anglického jazyka za pomoci česky mluvící učitelky. Tato školka aplikuje metodu Montessori.

5. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ PRO RODIČE

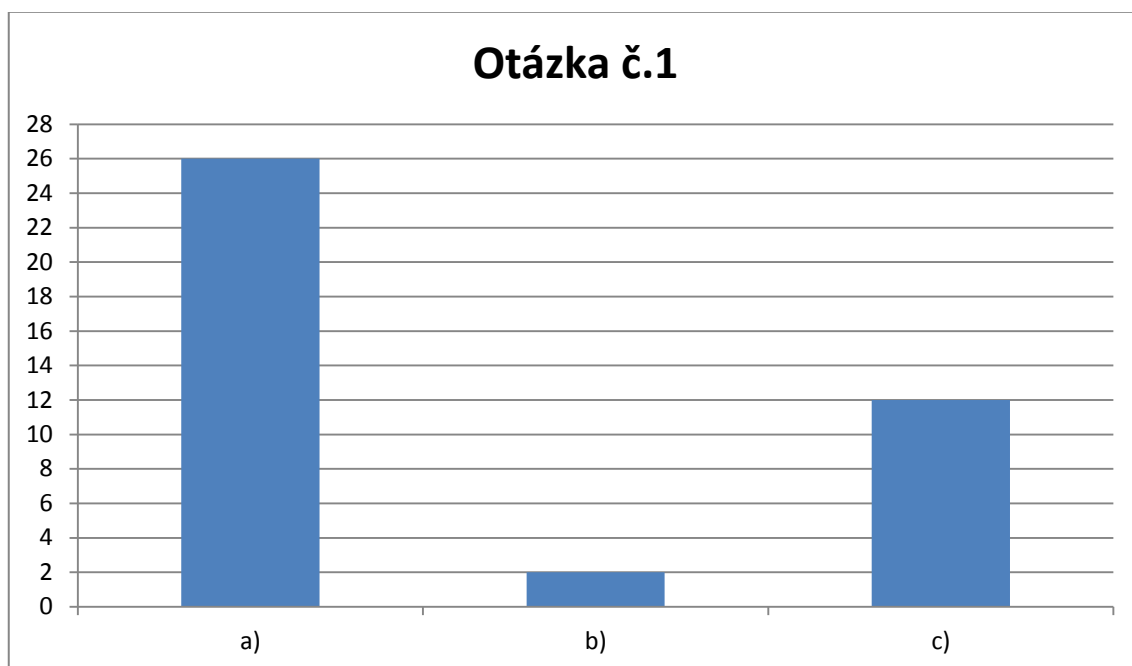
Dotazník se skládal z osmi jednoduchých otázek, přičemž každá měla minimálně dvě možnosti odpovědi. U pěti otázek bylo možné označit více možností odpovědi. Celé dotazníky byly česko-anglické. Ukázkou dotazníku jsem vložila do příloh. Dotazníky obsahovaly tyto otázky:

1. Je čeština rodným jazykem vašeho dítěte?
2. Jaký je věk vašeho dítěte?
3. Jaké je pohlaví vašeho dítěte?
4. Jaké jsou podle vás klady anglických školek?
5. Jaké jsou možné mínusy anglických školek?
6. Proč jste si vybrali právě tuto školku?
7. Jaký je podle vás hlavní klad této školky?
8. Jaký je možný nedostatek této školky?

Nyní postupně projdu všechny otázky a rozdělím odpovědi do grafů. Svislá osa znázorňuje počet odpovědí, vodorovná osa určuje jednotlivé odpovědi.

1. Je čeština rodným jazykem vašeho dítěte?

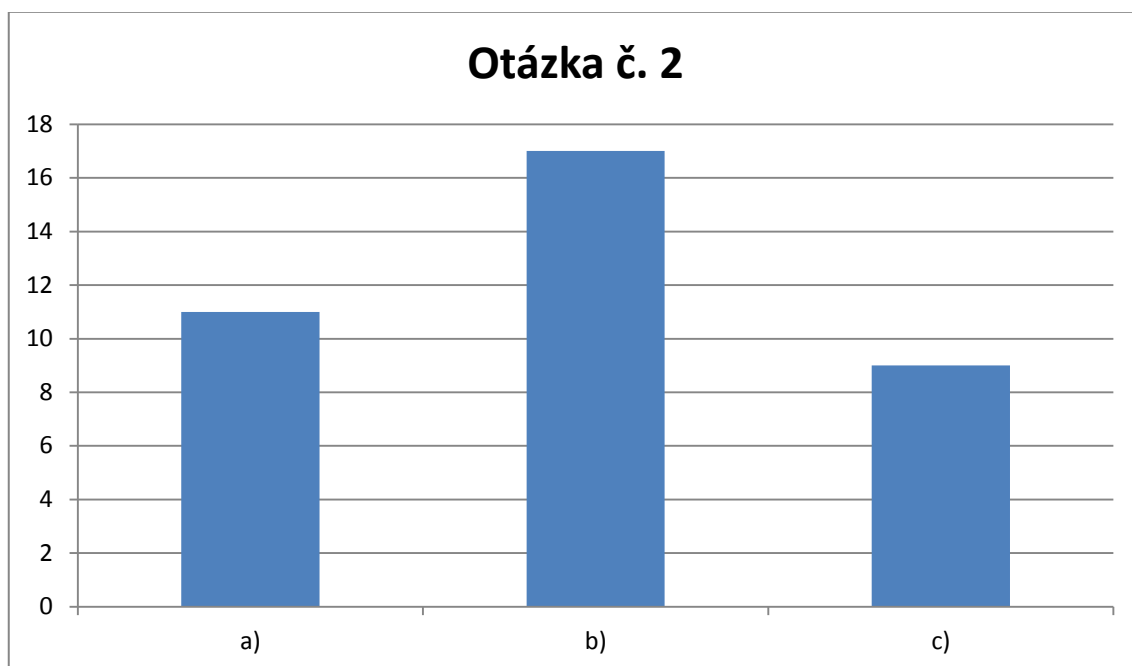
- a) Ano
- b) Ne, angličtina je rodný jazyk
- c) Ne, jiný jazyk je rodným jazykem

Z grafu vyplývá, že dětí, které mají angličtinu jako rodný jazyk, je minimum. Ze všech odpovědí, jen dva rodiče vybrali tuto variantu. Ostatní rodiče zvolili zbylé dvě možnosti. Dá se tedy vyvodit závěr, že většina českých rodičů dává své děti do anglických mateřských škol se záměrem naučit se k rodnému českému jazyku ještě jeden jazyk, a to anglický. Zbývající děti nemají za rodný jazyk ani angličtinu ani češtinu. Cílem rodičů je tedy naučit děti hned dva jazyky. Češtinu pro to, aby se domluvili v zemi, ve které momentálně žijí, a angličtinu, aby se naučily jeden světový jazyk.

2. Jaký je věk vašeho dítěte?

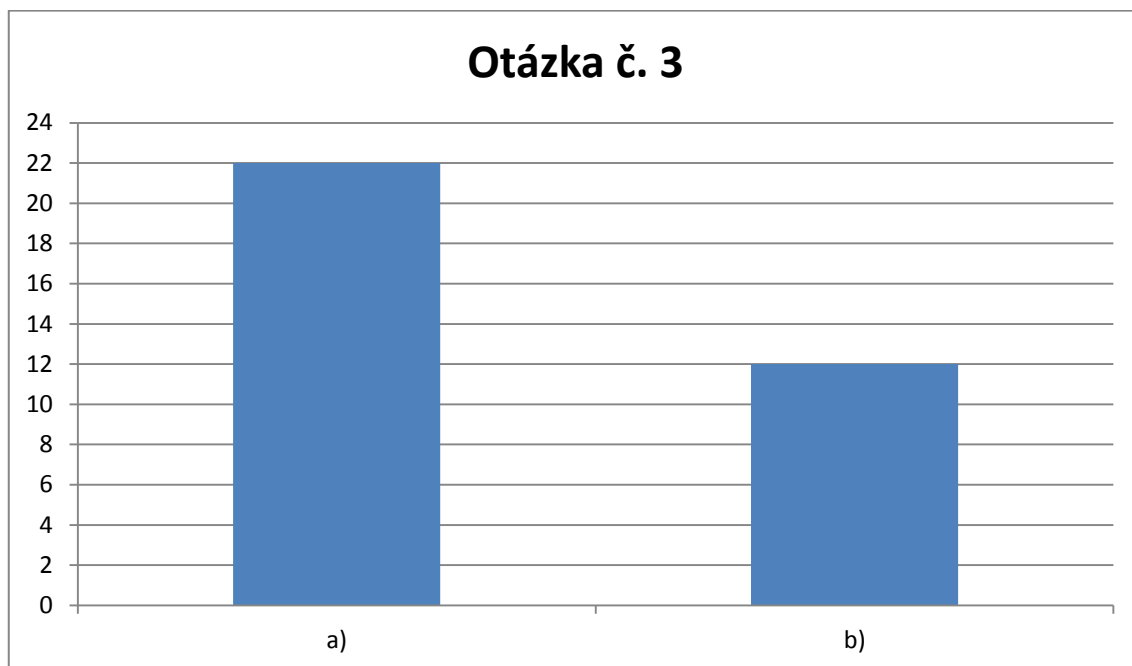
- a) 2-3 roky
- b) 4 roky
- c) 5-6 let

Z výsledků odpovědí vyplývá, že všechny věkové skupiny jsou přibližně stejně zastoupeny. Nejvíce se v anglických mateřských školách objevují děti 4 leté. O něco méně děti 5-6 leté a nejméně je dětí 2-3 letých. Tento závěr se jinak neliší od běžných mateřských škol.

3. Jaké je pohlaví vašeho dítěte?

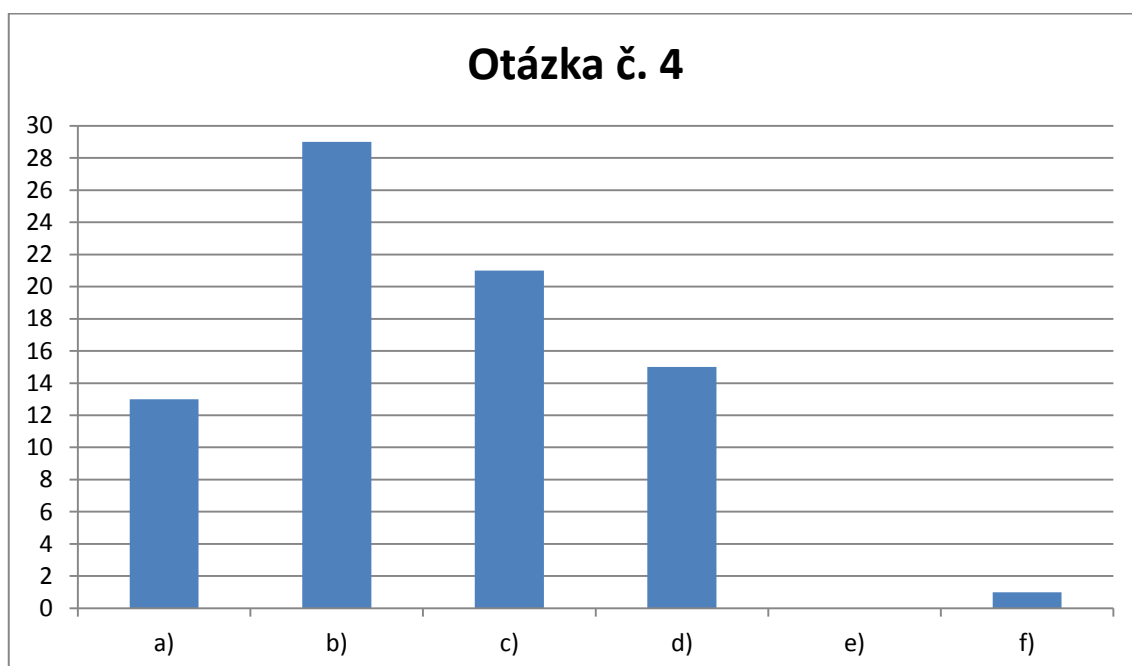
- a) Chlapec
- b) Dívka

Z grafu je patrné, že chlapců je téměř dvakrát tolik, co dívek. I když poměr chlapců a dívek není přibližně stejný, není tento poměr nijak výjimečný. Situace je tedy stejná jako v běžných mateřských školách.

4. Jaké jsou podle vás klady anglických školek?

- a) Kvalifikovaný personál
- b) Výuka anglického jazyka
- c) Bilingvní prostředí
- d) Atmosféra školky
- e) Nevím
- f) Jiné - doplnit

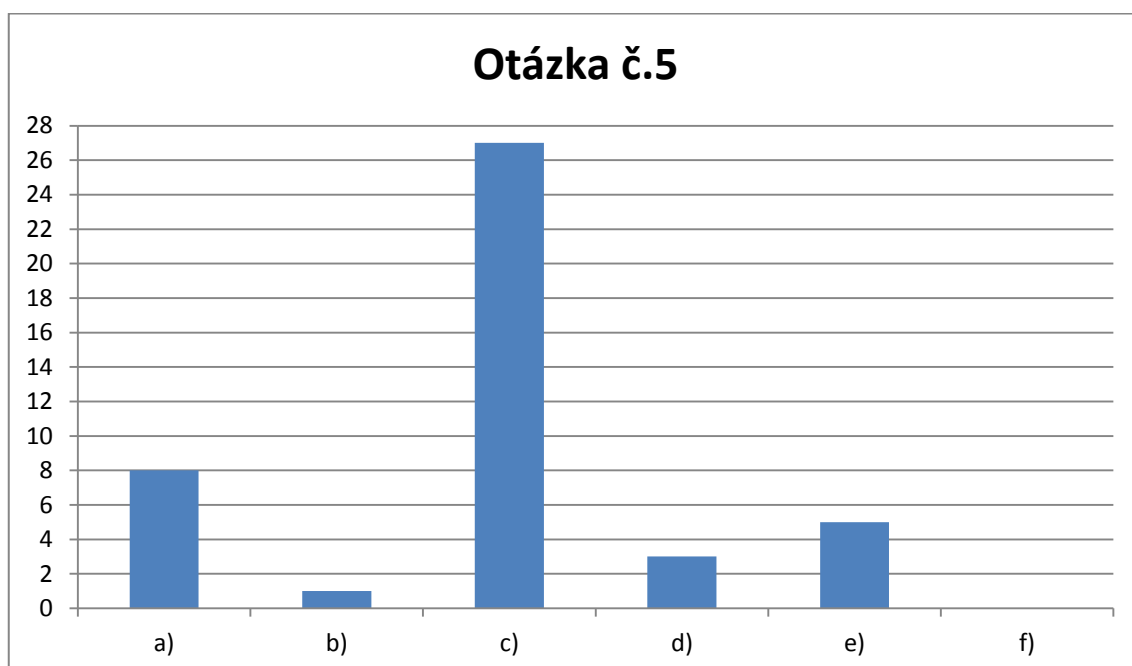
Z odpovědí vyplývá, že odpověď e) Nevím nezvolil ani jeden z tázaných rodičů. Nejvíce lidí se kloní k závěru, že největším kladem anglických mateřských škol je výuka anglického jazyka. Tato odpověď se dala očekávat nejčastěji. Druhou nejčastější odpovědí je bilingvní prostředí školky. Další dvě varianty (kvalifikovaný personál a atmosféra školky) měly přibližně stejný počet odpovědí. Při výběru anglické školky tedy rodiče přihlíží na výuku angličtiny, celkový dojem ze školky a kvalifikovaný personál, který by mohl zaručit profesionální přístup a dobré výsledky.

Odpověď jiné:

Dítě pozná různé kultury.

5. Jaké jsou možné mínusy anglických školek?

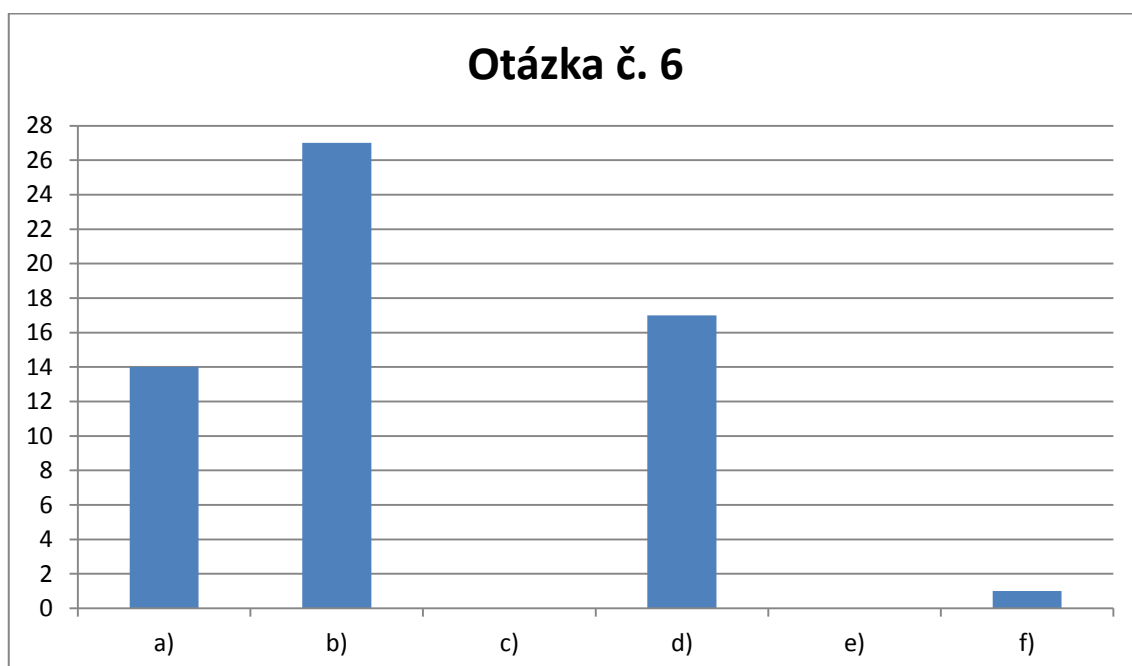
- a) Nedostatek mateřského jazyka
- b) Bilingvní prostředí
- c) Vysoké školné
- d) Nekvalifikovaný personál
- e) Nevím
- f) Jiné- doplnit

U této otázky naprostá většina rodičů odpověděla, že mínusem anglických mateřských škol je vysoké školné. Většina těchto školek je soukromá. Ve spojení s výukou anglického jazyka mají tedy i vyšší školné. Další odpovědi, které byly několikrát zmíněné, jsou nedostatek mateřského jazyka a odpověď nevím. A jen jeden rodič se přiklonil k variantě, že nedostatkem anglických mateřských škol je bilingvní prostředí a tři rodiče zmínili nekvalifikovaný personál.

6. Proč jste si vybrali zrovna tuto školku?

- a) Blízké bydliště
- b) Výuka anglického jazyka
- c) Levné školné
- d) Dobré doporučení
- e) Nevím
- f) Jiné- doplnit

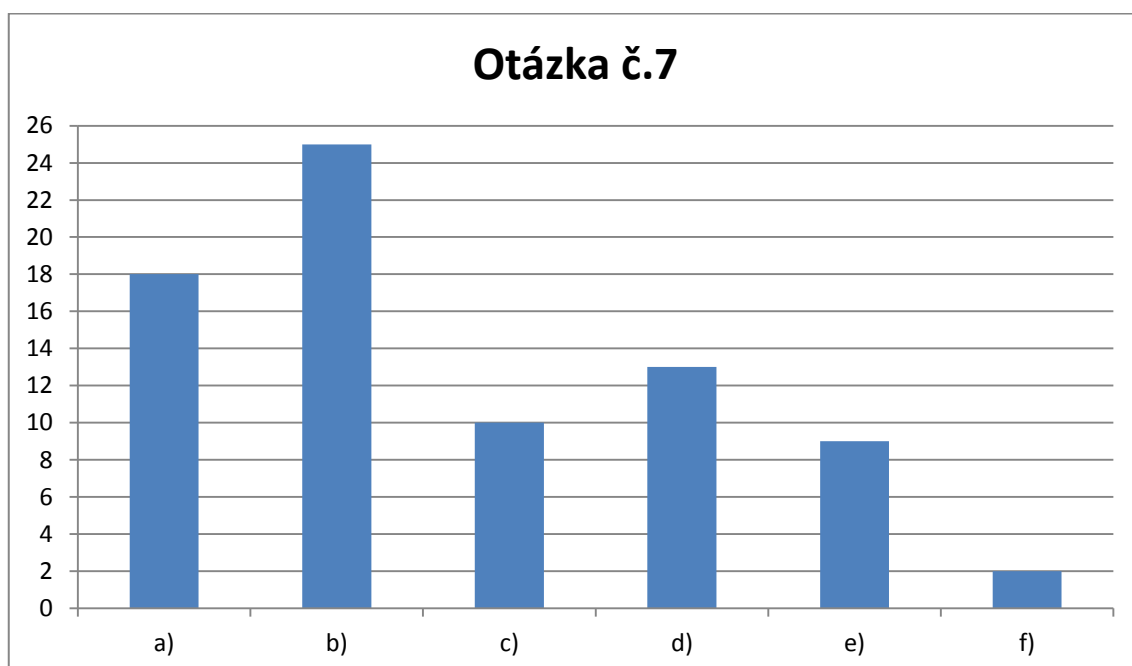
Další otázka se již věnuje konkrétní školce, kterou si rodiče vybrali. Ptala jsem se, proč se rozhodli právě pro tuto školku. Většina rodičů označila možnost b) Výuka anglického jazyka. Další dvě časté odpovědi byly blízké bydliště a dobré doporučení. Varianta f) Jiné byla zmíněna jednou. Podle očekávání pro většinu rodičů byla rozhodující možnost výuky anglického jazyka. Pro danou školku se často rozhodli i na základě doporučení jiných rodičů. Důležitá je i dostupnost školky.

Odpověď jiné:

Kvalita prověřená časem (doba vzniku) + reference

7. Jaký je podle vás hlavní klad této školky?

- a) Příjemné prostředí
- b) Osvojení anglického jazyka
- c) Kvalifikovaný personál
- d) Dostupnost
- e) Bilingvní prostředí
- f) Jiné- doplnit

Tato otázka se týkala hlavního kladu zúčastněných školek. Odpovědi nebyly vůbec jednoznačné, ale i tak je vidět, že nejvíce rodičů zvolilo variantu osvojení anglického jazyka. Druhou nejčastější odpovědí bylo příjemné prostředí. Další varianty byly velmi nerozhodné a odpověděl na ně téměř stejný počet dotazovaných. Odpověď f) Jiné byla vybrána ve dvou případech. U této otázky byl největší počet odpovědí. Naprostá většina rodičů označila více než jednu odpověď.

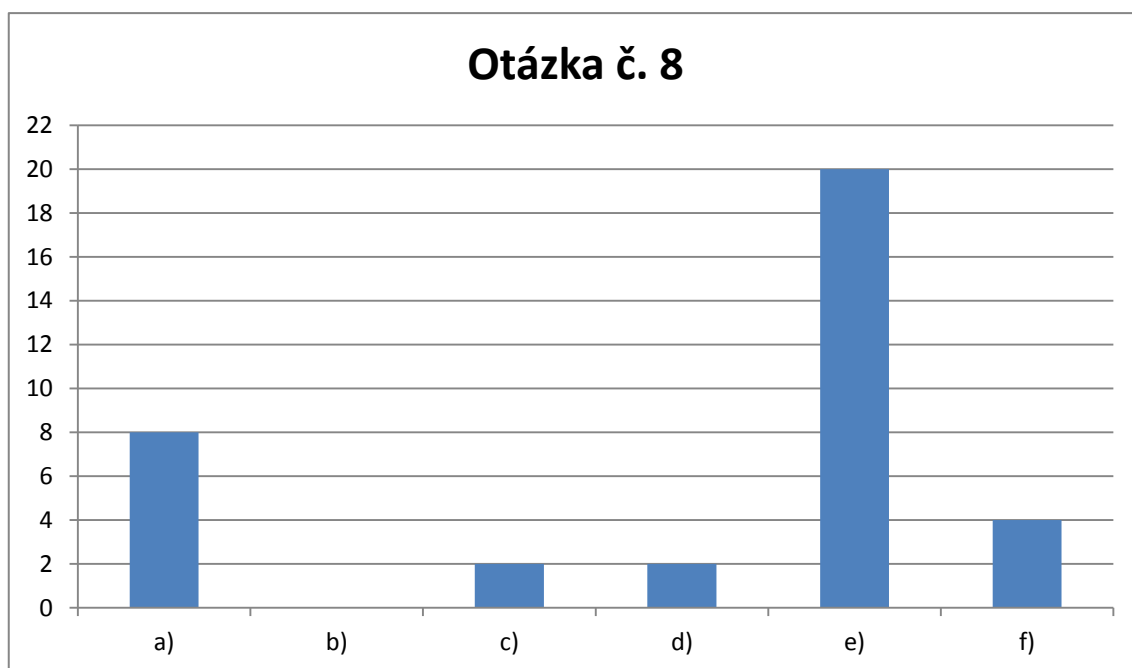
Odpovědi jiné:

Every teacher love kids. (Všichni učitelé milují děti.)

Skvělé učitelky.

8. Jaký je možný nedostatek této školky?

- a) Malá komunikace v mateřském jazyce
- b) Bilingvní prostředí
- c) Prostředí školky
- d) Nepříjemný personál
- e) Nevím
- f) Jiné- doplnit

Tato poslední otázka byla poněkud choulostivá. Tázala jsem se na nedostatky navštěvované školky. U několika dotazníků nebyla v tomto případě označena žádná odpověď. Zbylé dotazníky obsahovaly jednu odpověď. Nejčastější variantou byla odpověď e) nevím. Několikrát se také objevila varianta, že nedostatkem školky je malá komunikace v mateřském jazyce. Pro děti, které mají rodný jazyk jiný než češtinu nebo angličtinu je velmi obtížné zajistit komunikaci v rodném jazyce. U této otázky se objevila několikrát i odpověď f) jiné – doplnit.

Odpovědi jiné:

Vysoké školné.

They are closing too early! (Zavírají moc brzy!)

Mnoho arabských studentů.

Need more play space which kids are able to run. (Je potřeba více volného místa pro běhání dětí.)

6. VYHODNOCENÍ OTÁZEK PRO ŘEDITELKU

Dotazník se skládá ze čtyř otevřených otázek týkajících se anglického jazyka v mateřských školách. Nyní doslovně vypíši odpovědi jednotlivých ředitelek. Kvůli anonymitě budu ředitelky označovat čísly. Dotazníky obsahovaly tyto otázky:

1. Jaké jsou možné klady výuky anglického jazyka v mateřských školách?
2. Existují nějaká rizika výuky anglického jazyka v mateřských školách?
3. Podle jakého kritéria vybíráte pedagogy?
4. Jaký je hlavní klad vaší školky?

Ředitelka č.1

1. Jaké jsou možné klady výuky anglického jazyka v mateřských školách?

Dítě se nebude v životě „prát“ s cizím jazykem, vnímá jej od malička jako přirozenou součást komunikace. Snadněji se učí (ne jenom jazyky).

2. Existují nějaká rizika výuky anglického jazyka v mateřských školách?

Je dobré věnovat se angličtině intenzivněji až ve chvíli, kdy dítě ovládá základní zvuky rodného jazyka, aby nedocházelo k nežádoucím náhražkám.

3. Podle jakého kritéria vybíráte pedagogy?

Vzdělání, zkušenosti, reakce dětí.

4. Jaký je hlavní klad vaší školky?

Individuální přístup - malý počet dětí v jedné skupině.

Ředitelka č.2

1. Jaké jsou možné klady výuky anglického jazyka v mateřských školách?

Dítě vstřebává více informací, když je mladší – snazší pro ně

Co se v mládí naučíš...

Bilingvní prostředí pomáhá ve výuce.

2. Existují nějaká rizika výuky anglického jazyka v mateřských školách?

NE

3. Podle jakého kritéria vybíráte pedagogy?

Kvalifikace, zkušenosti

Vystupování

Chování...

4. Jaký je hlavní klad vaší školky?

Nižší cena než jiné anglické školky

Dobrá dostupnost

Hezké prostředí

Kvalifikovaní a skvělí učitelé

Ředitelka č.3

1. Jaké jsou možné klady výuky anglického jazyka v mateřských školách?

It is a wonderful gift to allow a child to learn a second language early in life – when they are able to do so without the same wind of fear that many adults face when attempting to learn a new language.

(Je úžasným darem dovolit dětem učit se druhý jazyk v brzkém věku- když to dokáží dělat bez stejného strachu, jako dospělí, když se mají učit nový jazyk)

2. Existují nějaká rizika výuky anglického jazyka v mateřských školách?

I can see no risk, as in our experience children are fabulous communicators of their needs and emotions regardless of language.

(Nevidím v tom žádné riziko, podle mých zkušeností, děti, když potřebují, dokáží skvěle komunikovat a vyjadřovat své emoce. A to v jakémkoli jazyce.)

3. Podle jakého kritéria vybíráte pedagogy?

It is essential that our teachers fit into the friendly atmosphere of the school. They must have a very high level of English, experience teaching young children and personal skills to bring to the job.

(Je důležité, aby naši učitelé zapadali do přátelské atmosféry školky. Musí umět výborně anglicky, musí mít zkušenosti s učením malých dětí a osobní schopnosti k výkonu této práce.)

4. Jaký je hlavní klad vaší školky?

The essential point a tour school is not the acquisition of English only – it is that we provide our students with a broad and well-balanced education in all areas within a safe and happy environment.

(Předností naší mateřské školy není samozřejmě jen angličtina. Naším studentům poskytujeme široké a vyvážené vzdělávání ve všech oblastech a bezpečné a přátelské prostředí.)

Ředitelka č. 4

1. Jaké jsou možné klady výuky anglického jazyka v mateřských školách?

- Výuka angličtiny přirozenou formou
- Propojování mozkových synapsí v jazykové oblasti
- Obohacování slovní zásoby v druhém jazyce

2. Existují nějaká rizika výuky anglického jazyka v mateřských školách?

- Horší adaptace dětí, které nemají základy jazyka
- Pozdější start mluveného slova

3. Podle jakého kritéria vybíráte pedagogy?

- Pedagogické vzdělání
- Praxe v oboru
- Úspěšné absolvování interview - psané i mluvené slovo
- Ukázková hodina

4. Jaký je hlavní klad vaší školky?

- Rodinné prostředí
- Individuální přístup
- Bezvadní učitelé
- Pestré výukové programy
- Široká nabídka mimoškolních aktivit

Vyhodnocení odpovědí ředitelek:

Z odpovědí vyplývá, že výuka anglického jazyka v raném věku je velmi přínosná. Dítě v tomto věku lépe vstřebává více nových informací, proto se snadněji jazyk naučí. Dalším přínosem je kladný vztah k cizím jazykům a lepší předpoklady se cizí jazyk naučit. S tím souvisí i nebojácnost vyjadřovat se v cizím jazyce a komunikace s lidmi mluvící cizím jazykem.

Záporem může být pomalejší start s mluveným slovem, či možnost míchání obou jazyků dohromady. Jiný zápor ředitelky nevidí.

Pedagogy vybírají stejným způsobem jako v běžných mateřských školách. Větší důraz je ale kladen na znalost cizího jazyka, případně britských osnov. Rodilí mluvčí jsou samozřejmě přínosem, ale musí umět i pracovat s dětmi a naplňovat všechny předpoklady kvalitního pedagoga v mateřské škole.

Klad, na kterém se shodly všechny dotázané ředitelky, je individuální přístup a menší počet dětí ve třídách. Výuka anglického jazyka je v těchto školách samozřejmostí. Dalším kladem mohou být speciálně kvalifikovaní učitelé, kteří musí perfektně ovládat cizí jazyk.

ZÁVĚR

Při vyhodnocování informací a dotazníků jsem se zaměřila na nejzásadnější klady a zápory, které mohou tuto oblast vzdělávání ovlivňovat.

Ze všech získaných informací a výpovědí rodičů a ředitelek vyplynulo, že anglické mateřské školy jsou velmi žádané a oblíbené školky. Navštěvuje je mnoho dětí cizinců. A to v mnohem větším poměru než v běžných školkách. Polovina dětí jsou právě děti, které se do České republiky přistěhovaly, nebo zde z určitého důvodu tráví nějaký čas a nyní navštěvují zdejší mateřskou školu. Věk ani pohlaví nehrají v tomto ohledu žádnou roli.

Vyhodnocením všech získaných odpovědí vyšla najevo následující zjištění:

Zápory a rizika:

1. Z odpovědí rodičů vyplynul hlavní zápor anglických mateřských škol v Praze, kterým se ukázalo být **vysoké školné**. Naprosté většině dotazovaných rodičů se zdá být školné nepatříčně vysoké. V jednom dotazníku se tato odpověď dokonce objevila dvakrát.
2. Podle ředitelek je možné do rizik výuky anglického jazyka v mateřských školách zařadit i fakt, že dítě by si nejprve mělo osvojit základní zvuky rodného jazyka, aby nedocházelo **k nežádoucímu míchání výrazů a špatné výslovnosti**.

Klady a výhody:

1. Hlavním a očekávaným kladem anglických mateřských škol v Praze je dle odpovědí rodičů **výuka anglického jazyka**. Je to hlavní důvod pro zvolení anglické mateřské školy a to jak rodiči českých dětí, tak i rodiči cizinců.
2. Dalším kladem, vyplývajícím z odpovědí rodičů, je **bilingvní prostředí školek**. Dítě přijde do kontaktu i s jiným než českým jazykem a vnímá ho od mala jako součást běžného života. Složitější to mají děti, které mají jiný než český a anglický jazyk jako jejich rodný. Tyto děti si vlastně osvojují dva cizí jazyky.

3. Podle výpovědí ředitelek je hlavním plusem anglických mateřských škol **brzký kontakt dítěte s anglickým jazykem**. Děti v mládí vstřebávají snadněji více informací, dokáží si na cizí jazyk zvyknout a vnímat ho jako součást běžného života. Nebude jim pak v dalších letech dělat problém se v tomto jazyce zdokonalovat, případně se začít učit jazyk další.
4. Dalším důležitým kladem vyplývajícím z výpovědí ředitelek je **kvalifikovaný personál**. Učitelky musí mít nejen odpovídající pedagogické vzdělání a kladný přístup k dětem, ale i výbornou znalost anglického jazyka. V mnoha případech se jedná o rodilé mluvčí s pedagogickými zkušenostmi.

Z provedeného výzkumu vyplývá, že v odpovědích rodičů i ředitelek výrazně převažují klady nad zápory. Stejně jako každý typ školek mají některá úskalí a rizika, se kterými je třeba počítat. Ze stran pedagogů a ředitelek je třeba těmito riziky počítat. Můj osobní postoj k anglickým mateřským školám je kladný. Velmi oceňuji, že umožní kontakt dětí s anglickým jazykem již v předškolním věku a usnadní jim tak studium cizích jazyků v následujících letech.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje

1. KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.
2. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1.vyd. Praha: VÚP, 2006. ISBN 80-87000-00-5.
3. KOUKOLÍK, F. *Lidský mozek. Funkční systémy. Norma a poruchy*. Praha: Práh, 2000.
4. PRŮCHA, J. *Dětská řeč a komunikace*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3603-7.
5. PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2005. ISBN 978-80-7367-503-5.
6. KUTÁLKOVÁ, D. *Vývoj dětské řeči krok za krokem*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3080-6.
7. O'GRADY, W. D. *How Children Learn Language*. Cambridge University Press, 2005
8. ŠATAVA, L. *Jazyk a identita etnických menšin: možnosti zachování a revitalizace*. Vyd. 1. Praha: Cargo, 2001. ISBN 80-9029-521-5.
9. NAJVAR, P., HANUŠOVÁ, S. *Fenomén času v učení se cizím jazykům*. *Studia paedagogica*, Brno: Masarykova univerzita, 2010, roč. 15, č. 1. ISSN 1803-7437
10. JEŘÁBKOVÁ, B. *Mateřská škola jako životní prostor I*. Brno: Masarykova univerzita, 1993. ISBN 80-210-0830-X
11. OLSON, L., SAMUELS, S. *The relationship between age and accuracy of foreign language pronunciation*. *Journal of Educational Research*, 1973. ISSN 0022-0671.
12. YAMADA, J., TAKATSUKA, S., KOTAKE, N., KURUSU, J. *On the optimum age for teaching foreign vocabulary to children*. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 1980. ISSN0019-042X.
13. EKSTRAND, L. *English without a book revisited: The effect of age on second language acquisition in a formal setting*. In Krashen, S., Scarcella, R., Long, M.

- (Ed.) *Child-Adult Differences in Second Language Acquisition*. Rowley, MA: Newbury House, 1982. ISBN978-0883772065.
14. KUURE, O. *Discovering traces of the past: Studies of bilingualism among school pupils in Finland and in Sweden*. Oulu: Oulu University Press, 1997.
15. GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno : Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.
16. PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha : Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-569-8.
17. ČÁBALOVÁ, D. *Pedagogika*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2993-0.
18. ŠULOVÁ, L. *Vývoj řeči v prvních letech života*, in: Šulová,L.(Ed.): *Problémové dítě a hra*.Praha: Raabe, 2005. ISBN 80-86307-15-8.

Elektronické zdroje

1. *Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě* [online]. 2009/10. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/VKav_200/Eu_CZ_2010/educz_0910.pdf
2. HRUŠKOVÁ, D. *Nové formy a metody práce ve výuce jazyků* [online]. 2010. Dostupné z: <http://www.rvp.cz/clanek/c/J/7865/nove-formy-a-metody-ve-vyuce-jazyku.html>
3. SMOLÍKOVÁ, K. *Dnešní výuka cizích jazyků v mateřských školách* [online]. 2006. Dostupné z: <http://www.rvp.cz/clanek/s/P/570/DNESNI-VYUKA-CIZICH-JAZYKU-V-MATERSKYCH-SKOLACH.html>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Nevyplněné dotazníky pro rodiče

Příloha B Nevyplněné dotazníky pro ředitelku

Příloha A: Nevyplněné dotazníky pro rodiče

Dobrý den, jmenuji se Lenka Zozuláková a studuji na Západočeské univerzitě v Plzni, obor Předškolní pedagogika. Prosím o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci. Zabere to jen pár minut. Děkuji za pochopení.

(Hello, my name is Lenka Zozuláková and I study Primary education on University of West Bohemia. Please fill in this questionnaire for my bachelor work. It will take only a few minutes. Thank you.)

Dotazník pro bakalářskou práci – Klady a zápory anglických mateřských škol v Praze (Questionnaire for Bachelor work- Pros and Cons of kindergartens in Prague)

U některých otázek můžete zaškrtnout VÍCE než jednu odpověď (You can match MORE than one option)

1. Je čeština rodným jazykem vašeho dítěte?

(Is czech language the birth language of your child?)

- a) Ano (Yes)
- b) Ne, angličtina je rodný jazyk (No, English is the birth language)
- c) Ne, jiný jazyk je rodným jazykem (No, another language is the birth language)

2. Jaký je věk vašeho dítěte?

(What is the age of your child?)

- a) 2-3 roky (2-3 years old)
- b) 4 roky (4 years old)
- c) 5-6 let (5-6 years old)

3. Jaké je pohlaví vašeho dítěte?

(What is the gender of your child?)

- a) Chlapec (Boy)
- b) Dívka (Girl)

**4. Jaké jsou podle vás klady anglických školek?
(What are the positives of english kindergarten?)**

- a) Kvalifikovaný personál (Qualified staff)
- b) Výuka anglického jazyka (English language teaching)
- c) Bilinguální prostředí (Bilingual world)
- d) Atmosféra školky (Kindergarten atmosphere)
- e) Nevím (I do not know)
- f) Jiné- doplnit (Other- add)

**5. Jaké jsou možné mínusy anglických školek?
(What are the negatives of english kindergarten?)**

- a) Nedostatek mateřského jazyka (Lack of native language)
- b) Bilinguální prostředí (Bilingual environment)
- c) Vysoké školné (High tuition)
- d) Nekvalifikovaný personál (Unqualified personnel)
- e) Nevím (I do not know)
- f) Jiné- doplnit (Other- add)

**6. Proč jste si vybrali zrovna tuto školku?
(Why did you choose this kindergarten?)**

- a) Blízké bydliště (Near residence)
- b) Výuka anglického jazyka (English language teaching)
- c) Levné školné (Cheap tuition)
- d) Dobré doporučení (Good recommendation)
- e) Nevím (I do not know)
- f) Jiné- doplnit (Other- add)

**7. Jaký je podle vás hlavní klad této školky?
(What is the main positive of this kindergarten?)**

- a) Příjemné prostředí (Pleasant atmosphere)
- b) Osvojení anglického jazyka (Mastery of English language)
- c) Kvalifikovaný personál (Qualified personnel)
- d) Dostupnost (Availability)
- e) Bilinguální prostředí (Bilingual environment)
- f) Jiné- doplnit (Other- add)

**8. Jaký je možný nedostatek této školky?
(What is the negative of this kindergarten?)**

- a) Malá komunikace v mateřském jazyce (Little communication in the native language)
- b) Bilinguální prostředí (Bilingual environment)
- c) Prostředí školky (Kindergarten environment)
- d) Nepříjemný personál (Unpleasant personnel)
- e) Nevím (I do not know)
- f) Jiné- doplnit (Other- add)

Příloha B: Nevyplněný dotazník pro ředitelku

Dobrý den, jmenuji se Lenka Zozuláková a studuji na Západočeské univerzitě v Plzni, obor Předškolní pedagogika. Prosím o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci. Zabere to jen pár minut. Děkuji za pochopení.

(Hello, my name is Lenka Zozuláková and I study Primary education on University of West Bohemia. Please fill in this questionnaire for my bachelor work. It will takes only a few minutes. Thank you.)

Dotazník pro bakalářskou práci – Klady a zápory anglických mateřských škol v Praze

(Questionnaire for Bachelor work- Pros and Cons of kindergartens in Prague)

- 1. Jaké jsou možné klady výuky anglického jazyka v mateřských školách?**

- 2. Existují nějaká rizika výuky anglického jazyka v mateřských školách?**

- 3. Podle jakého kritéria vybíráte pedagogy?**

- 4. Jaký je hlavní klad vaší školky?**